

Concha Castells

EZ DIEZAGUTELA
HERIOTZA LAPURTU

GUTXI ZABALDUTAKO LEGE ERDI EZEZAGUNA

“Eutanasiaren gaiaz ez da kalean hitz egiten, gobernuari ez zaiolako interesatzen legeari zabalkundea ematea. Etxeko intimitatean gorde nahi dute, nonbait. Ez da prentsaurrekorik egin legea onartu dela esateko. Hemengo Osasun sailburuari esan diogu, eta Eusko Legebiltzarrean ere esan dugu, eskubideak pertsona guztiak ezagutu behar dituztela. Bestela, ezagutzen dutenek baino ezin dituzte gauzatu. Ezagutarazi egin behar da. Sailburuarekin egin genuen bilera batean, iruditu zitzaigun ez zutela halakorik egin nahi. Gizartean sentsibilitate mota asko dagoelako, edo dena delakoagatik”.

“Eutanasia Legeak frogatzeko eskatzen duen sufrimendua handiegia da”

Ogibidez mediku epidemiologoa da Concha Castells Carrillo (Bilbo, 1960), eta Osasun publikoaren kudeaketan ere jardun du zenbait urtez, zuzendaritza karguetan. Orain dela bost urtetik hona, Duintasunez Hiltzeko Eskubidea elkartearen presidentea da Euskal Autonomia Erkidegoan. Behar bezala hiltzeaz eta aurten indarrean jarri den Espainiako Eutanasia Legeaz hitz egiteko aitzakiarekin hurbildu gatzaizkio.

UNAI BREA HODEI TORRES

Duintasunez hiltzen gara, oro har?

Ez. Gaizki hiltzen gara, oraindik ere. Lan handia dago egiteko sentsibilizazioan eta osasungintzako profesionalen trebakuntzan, oraindik ezjakintasuna eta beldur handiak daude eta.

Zer da duin hiltzea?

Gure elkarteko kideen ustez, norberak nahi duen eran, nahi duenean eta nahi duenaren alboan hiltzea. Norberak erabakitako unean, hurkoak inguruan daudela, bakean, eta, ahal bada, lo lasaian. Guretzat borondatea da garrantzitsuena. Ez dago heriotza duinik ezin badu norberak erabaki, beste batzuek erabakitzen badute unea iritsi dela.

Ontzat eman behar dugu testuingurua, betiere, hilgarria den edo sufrimendu izugarria dakarren gaitz sendaezina dela?

Ez du zertan. Guk uste dugu hiltzeko borondatea edozein egoeratan errespetatu beharko litzatekeela. Badago adibiderik. Esaterako, beren

bitzita beteta dutela pentsatzen duten adineko pertsonak, osasun arazo larririk gabekoak, eta bizitzen jarraitu nahi ez dutenak. Borondatea da gakoa, eta horren barruan, jakina, borondatezko suizidioa ere sartzen da. Ez gaixotasun mental batek edo etsipen egoera batek eragindako suizidioa, ondo hausnartua baizik. Munduko herrialde bakar batek ere ez du hori onartzen, ordea.

Zergatik diozu ez garelako duintasunez hiltzen?

Jendea, gehienetan, ZIUan hiltzen delako, hiltzen ari dela konturatu gabe eta bere bizitzaren amaieraz erabakiak hartzeko aukerarik gabe. Erabakiok talde medikoak edo familiak hartzen dituzte; maiz, isiltasunpaktua eginda.

Gaixoari bere benetako egoera ezkutatzeko?

Bai. Hari informazioarik ez ematea adosten dute, informatzeak mesede baino kalte handiagoa egingo duela. Oso ohikoa da oraindik.

“Zenbait lekutan ohartarazi digutenez, baliteke mediku batzuk eutanasiaren aurrean objektore izatea, baina ez ideologiagatik, eskariak kudeatzeko bitarteko faltagatik baizik”, dio Castellsek.

Eta ez du legeren batek arautzen hori?

[Espainiako Estatuan] legez kanpokoa da, izan ere. 2000tik, Pazientearen Autonomia Legeak ezarrita du pazienteak informazioa jasotzeko eskubidea duela, eta talde medikoak eman egin behar diola informazio hori. Hari, ez familiari.

Martxoan onartu zen Espainiako Eutanasia Legea, eta ekainetik dago indarrean. Hartaz hitz egingo dugu, baina, lehenik, argitu dezagun eutanasia zer den eta zer ez den.

“Heriotza ona” esan nahi duen hitz grekoa da “Eutanasia”. Hortik landa, bai gizarteak bai lege honek onartzen duten definizioa hau da: pertsona batek, berarentzat jasanezina den sufrimendu egoera dela-eta, behin baino gehiagotan eskatutako heriotza, beste norbaitek gauzatu dezan. Hau da, hiltzeko laguntza eskatzen da. Definizio horretatik kanpo geratzen da elizak eta beste sektore erreakzionario batzuek kritikatzeko dutena: orain zahar guztiei eutanasia egingo zaiela. Hori ezin da gertatu, hiltzeko borondate

irimo eta argia adierazi beharra baitago.

Heriotza “behin eta berriz” eskatzea zenbat aldiz eskatzea da, zehazki?

Lege honi dagokionez, birritan.

Asetzen zaituzte legeak?

Ez. Frogatzeko eskatzen duen sufrimendua handiegia da, eta kanpoan uzten ditu gaixotasun mental kroniko larriak, ezarrita baitago bizitzaren azkentzea azkar eragiten duen edo desgaitasun fisikoa dakarren gaitz batek egon behar duela beti tartean. Tetraplegia bat, esate baterako. Gaitz mentalak kanpoan uztea hutsegitea dela uste dugu, hala-koen eraginez sufrimendu izugarria duten pertsonak baitaude, tratamendurik gabeko gaixotasun oso larriak jasaten ari direnak.

Jarraitu kritikatzeko, otoi.

Legeak duen alderdirik txarrena da ardura duen medikuak eta beste mediku batek eutanasia eskari bati baiezkoa eman ostean ere, berme eta ebaluazio batzorde batek onartu behar due-

la kasu bakoitza. Eutanasia legezkoa den munduko beste herrialdeetan ez dago halakorik. Eta noski, erabakiak batzorde horietan dauden pertsonen araberakoak izango dira. Autonomia erkidegoetako gobernuei dagokie batzordeak izendatzea; pentsa, legea ekainetik dago indarrean, eta Andaluziak [PP dago agintean] oraindik ez du batzordea izendatu.

Zuk EAEkoa ezagutzen duzu ondoen. Haren osaketaz zerbait esaterik?

Bitxia da EAEko batzordean dauden profesional guztiak sorospen-etikako batzorderen bateko kideak direla. Harritzen gaitu hiltzeari buruzko erabaki batek eztabaida etiko baten menpe egon behar duela pentsatzeak. Nik hil nahi badut, hil egin nahi dut; niri dagokit erabakitzea, eta zuk ez duzu zertan hori ezbaian jarri, ez ikuspuntu etikotik ez inogotik. Aztertu ezazu nire kasua legean aurreikusita-koarekin bat datorren, eta kito.

Hala ere, legea aurrerapausoa da?

Bai, eta handia. Hutsuneak hutsune, sufrimendu asko eragotziko du. ●